

Abstrakt

Předložená dizertační práce se věnuje forenzně psychologickému tématu osobnosti pachatelů vražd a hledání souvislostí se způsobem spáchání těchto činů. Stěžejním tématem je soudně lékařský aspekt, tedy analýza zranění, která pachatelé svým obětem způsobili. Jelikož samotná zranění nelze z analýzy způsobu spáchání trestného činu vraždy extrahovat, neb vražda není rigidním skutkem, ale svou povahou dynamická a interagující, práce se věnuje také dalším aspektům způsobu spáchání a analýze místa činu. Stěžejními tématy teoretické části práce jsou behaviorální analýza, tedy odborné posuzování toho, jak se pachatel v rámci celého činu choval. Dále následuje kapitola popisující indikátory místa činu, podle kterých kriminalisté vyšetřují spáchaný skutek a forenzní psychologové posuzují osobnost možného pachatele. Nedílnou součástí teoretické části je rozsáhlá kapitola o soudně lékařské analýze zranění oběti. Kapitola popisuje všechna známá vražedná zranění a mechanismy jejich vzniku, včetně diferenciální diagnostiky v případech nejasných úmrtí, kdy lze zaměnit násilný čin se sebevraždou či nehodou. Specifickou částí je posuzování zranění dle motivace pachatele. Čtvrtá kapitola se zabývá typologií vražd podle stupně připravenosti, použité zbraně, způsobu usmrcení, způsobu utajování a podle počtu obětí. Při skutkovém i psychologickém posuzování násilných činů je nutné vzít v potaz motivaci pachatele, které se věnuje kapitola pátá. Mimo jiné je v ní navržen koncept odmítnutí jakožto možný spouštěč agresivní reakce a motivace vraždy. Kromě teoretických modelů motivace je v této části věnována pozornost také sexuálně motivovaným vraždám a souvztažným parafilii. Jelikož sexuální vraždy mívají složitou a nejednotnou motivační strukturu, je v této kapitole pojednáno také o specifikách sexuálních vražd tzv. zvláště zranitelných obětí jako jsou děti, staré osoby a sexuální pracovnice. Poslední kapitolou stěžejní svým významem je osobnost pachatele a vybrané charakteristiky pachatelů vražd. V této části nebylo možné opomenout proces profilování pachatelů, který s povahovými rysy těchto jedinců přímo pracuje. Dále je zde věnován prostor agresivnímu chování a agresivitě, včetně té kriminální, která má svá specifika. A poslední část této kapitoly pojednává o psychopatologii pachatelů vražd, resp. specifické psychopatologii týkající se poruch podílejících se na páchaní závažné násilné trestné činnosti a ovlivňující způsoby jejího spáchání.

Empirická část dizertační práce vychází z kvantitativního výzkumu vzorku čítajícího 88 pachatelů vražd, kterých se dopustili během poslední dekády na území České republiky. Cílem výzkumu je najít a statisticky ověřit souvislosti mezi osobností pachatele a způsobem spáchání trestných činů vraždy.

Data byla získána analýzou znaleckých posudků z oboru klinické psychologie, jejichž součástí je také výpis ze spisu, výpovědi pachatele a svědků a v neposlední řadě závěry soudních znalců z odvětví soudního lékařství, psychiatrie a sexuologie. První část výzkumného šetření sestává z deskriptivní statistiky relevantních proměnných a druhá část pak z ověřování výzkumných hypotéz a jejich testování statistickými metodami. Výsledky empirické části práce dílem potvrzují některá teoretická východiska a zjištění dříve publikovaných studií, některé stanovené předpoklady naopak vyvrací a výzkumné hypotézy nepotvrdí.